

HAUGALAND TINGRETT

KJENNELSE

Avsagt: 11.03.2010 i Haugaland tingrett,
Sak nr.: 10-018935TVI-HAUG
Dommer: Tingrettsdommer Leif Egil Holstad
Saken gjelder: Rettslig overprøving av fylkesnemdas vedtak av 26.01.2010

Rune Leander Hansen
Trude Monica Hansen
Frøydis Hansen

Advokat Tone Linn Thingvold
Advokat Trond Hjelde
Advokat Lill Hege Furulund Høimyr

mot

Haugesund kommune
v/barnevernstjenesten

Advokat Kari Elise Nesse

KJENNELSE

Saken gjelder spørsmål om hvorvidt Fyllkesnemndas vedtak av 26.01.10 om avvisning av klage over akuttvedtak skal oppheves eller stadfestes.

Saken har en lang forhistorie og retten vil derfor kun gjengi deler av sakens bakgrunn i korte trekk i den utstrekning dette gir bakgrunnen for hva retten i denne sak skal ta stilling til.

Trude Monica Hansen og Rune Leander Hansen har tidligere vært gift. Sammen har de 10 barn, men denne saken gjelder bare Frøydis Hansen, født 25.12.93 og Stauda Sofie Hansen, født 24.05.97.

Haugaland tingrett avsa den 14.07.08, 21.08.08 og 17.12.08 kjennelser om at Trude Hansen inntil rettskraftig avgjørelse forelå i hovedsaken skulle ha den daglige omsorgen og alene foreldreansvaret for åtte barn som på det tidspunktet ikke var myndige.

Ved dom i hovedsaken avsagt av Haugaland tingrett den 08.05.09 bestemte retten at mor skulle ha den daglige omsorg og foreldreansvaret alene.

Rune Leander Hansen anket tingrettens dom til Gulating lagmannsrett. Ved Gulating lagmannsretts beslutning av 02.09.09 ble anken nektet fremmet etter tvistelovens §29-13 andre ledd.

Kjennelsen ble opphevet av Høyesterett ved kjennelse den 11.11.09 på grunn av manglende begrunnelse fra lagmannsrettens side.

Ved beslutning og kjennelse av Gulating lagmannsrett den 22.12.09 ble anken på ny nektet fremmet.

Rune Leander Hansen påanket denne avgjørelse til Høyesterett og begjærte samtidig avsagt ny midlertidig avgjørelse.

Ved Høyesteretts behandling den 25.01.10 ble anken forkastet.

Den 13.01.10 fattet barneverntjenesten i Haugesund midlertidig vedtak (akuttvedtak) i medhold av bvtjl. §4-6, annet ledd, hvoretter barna Frøydis og Sofie ble plassert utenfor hjemmet i beredskapshjem. Bakgrunnen for vedtaket var at barna siden mai 2009 hadde hatt opphold hos sin far i strid med foreliggende rettsavgjørelser og var et brudd på betingelsene som Fylkesnemnda i Rogaland i tidligere vedtak stilte for at Monica Hansen skulle beholde omsorgen for dem. Barneverntjenesten mente det forelå grunnlag for å gripe inn i den foreliggende situasjon.

Rune Leander Hansen påklaget vedtaket den 16.01.10, men klagen avvist av nemndsleder den 18.01.10 idet nemnda mente han ikke hadde partsrettigheter.

Ved ny klage fra Rune Leander Hansen v/advokat Tone Linn Thingvold av 22.01.10 ble det gjort gjeldende at saken uriktig var avvist og at Rune Leander Hansen hadde partsrettigheter.

Den 26.01.10 fattet nemnda ny avgjørelse om at sak 10/35 for Fylkesnemnda avvises. Det ble bemerket at dersom en ønsket en overprøving av vedtaket i den første klagesaken kunne vedtaket bringes inn til rettslig overprøving.

Ved stevning og begjæring om midlertidig avgjørelse datert 26.01.10 ble det fremmet krav om rettslig overprøving av fylkesnemndas vedtak av 26.01.10.

Retten har mottatt tilsvaer fra barneverntjenesten i Haugesund datert 19.02.10, fra Monica Hansen v/adv. Hjelde av 03.03.10 og fra Frøydis Hansen v/adv. Høimyr 04.03.10, innkommet retten 08.03.10.

Ved rettens brev av 24.02.10 ble far v/advokat Thingvold gitt frist til 03.03.10 for ytterligere merknader som kommunens tilsvaer evt. avstedkom fra deres side. Det er ikke innkommet merknader. I rettens brev ble det for øvrig bemerket at retten ved fristutløp ville fatte en avgjørelse i saken basert på skriftlig behandling av foreliggende saksdokumenter. Det ble vist til tvl. §36-3.

Rune Leander Hansen har nedlagt påstand om at nemndas vedtak av 18.01.10 og 26.01.10 oppheves og har i korte trekk og i hovedsak begrunnet dette med at far har del i foreldreansvaret, hvilket følger av folkeregisteret. Videre at avgjørelse om foreldreansvaret for øvrig ikke rettskraftig. Det er uansett feil når barneverntjenesten formelt har rettet akuttvedtaket mot mor idet barna har fast bosted hos far, og i alle fall har hatt det siden 16.05.09. Det vises til at begge barna har registrert bostedsadresse hos far og de facto også bodde der da akuttvedtaket ble fattet. Far har mottatt barnetrygd for de barna vedtaket gjelder, en trygd som utbetales forelderen hvor barna faktisk bor. Far har partsrettigheter i saken, jf. også forvaltningslovens §2 første ledd. Denne må gjelde da barnevernloven ikke har egne særbestemmelser om partsrettigheter, med unntak av for barnets rettigheter i §6-3. Far har slik tilknytning til barna og saken at en må si at saken ellers direkte gjelder far. Det er et rettslig prinsipp at den faktiske situasjon skal legges til grunn. Vedtaket er i realiteten rettet mot omsorgssituasjonen hos far. Far bestrider for øvrig det faktum barnevernet har lagt til grunn.

Haugesund kommune v/barneverntjenesten har nedlagt påstand om at nemndas vedtak i sak 10/35 stadfestes og har i korte trekk begrunnet dette med at samtlige rettsavgjørelser i saken har gitt mor medhold i at det er hun som alene skal ha foreldreansvaret og den daglige omsorgen. At far ved selvtekt hadde barna boende hos seg en tid kan ikke endre dette. Det bestrides at far har partsrettigheter i saken. Akuttvedtaket var rettet mot mor idet barneverntjenesten vurderte det slik at mor ikke klarte å beskytte barna mot far. Mor har samtykket i at barna blir plassert utenfor hjemmet. Skulle det midlertidige akuttvedtaket blitt opphevet ville barna ha kommet tilbake til mor som er den som har den daglige omsorgen for barna. Far ville uansett ikke vært i den posisjon at han på lovlig vis ville ha fått omsorgen for barna.

Monica Hansen har nedlagt påstand om at nemndas vedtak av 18.01.10 og 26.01.10 stadfestes og har i korte trekk begrunnet dette med at folkeregisteret har fattet vedtak om at samtlige av barna hadde fast bosted hos mor og at det er mor som har foreldreansvaret alene. Det vises til Høyesteretts avgjørelse av 25.01.10 som gjelder barnesaken mellom partene. Samtlige rettsavgjørelser går i favør av mor.

Frøydis Hansen har ikke nedlagt egen påstand men har kort gitt uttrykk for at fornuftige grunner taler for at far gis partsrettigheter i saken. Dette på bakgrunn av at Frøydis og hennes søster i realiteten har bodd fast hos far fra mai 2009 frem til akuttvedtaket ble fattet 13.01.10. Det er således far som reelt sett har utøvet den daglige omsorgen for disse to barna.

Rettens vurdering :

Retten vil innledningsvis knytte noen merknader til saksbehandlingen ved tingretten hvor det skal tas stilling til hvorvidt nemndas vedtak skal stadfestes eller oppheves.

Retten tar ved sin vurdering av det rettslige tema som saken reiser utgangspunkt i tvistelovens §36-3 første ledd, hvorefter *"Søksmål reises av den vedtaket retter seg mot, eller av den som etter særskilt lovbestemmelse er gitt adgang til å reise sak"*

Med "vedtaket" siktes det naturlig nok til tvangsvedtaket, jf. både §36-1 første ledd og kapitteloverskriften i kapitlet.

Nemndas avvisningsvedtak er ikke et tvangsvedtak og problemstillingen for tingretten blir - som i fylkesnemnda v/nemndsleder - å ta stilling til hvorvidt akuttvedtaket retter seg mot saksøker Rune Leander Hansen, slik dette skal forstås i tvistelovens §36-3.

Avgjørelsen av hvorvidt nemndas vedtak om avvisning skal oppheves eller stadfestes fattes av saksforberedende dommer i tingretten, slik det i nemnda var nemndsleder som tok stilling til dette. Det er et utpreget rettslig spørsmål som skal vurderes og det er videre ikke

en realitetsavgjørelse hva gjelder hovedkravet i saken, om akuttvedtaket skal opprettholdes eller ikke. Saksstyrende avgjørelser utenfor hovedforhandling fattes av saksforberedende dommer alene, jf. tvl. §19-1, 2. ledd bokstav a. Det vises i den forbindelse også til Rt. 2009 side 831 som gjelder tvist i samme sakskompleks mellom de samme parter som i denne sak, men hvor avvisningsspørsmålet var knyttet opp til det faktum at Rune Leander i det tilfellet ikke krevde endring av nemndas vedtak (om ikke å overta omsorgen for barna, men la mor beholde omsorgen på gitte betingelser), idet han "kun" var uenig i nemndas beskrivelser av faktum og vurdering av ham som omsorgsperson.

Avvisningsspørsmålet var vurdert av saksforberedende tingrettsdommer alene og senere opprettholdt av Gulating lagmannsrett. Høyesterett stadfestet avvisningen, men idet tingretten hadde benyttet tvl. §29-2 og §29-8 første ledd uttalte Høyesterett om dette at:

"Spørsmålet skulle vært vurdert etter tvisteloven § 36-3, jf. barnevernloven § 7-24 om at fylkesnemndas vedtak kan bringes inn for tingretten av den private part eller kommunen. I dette ligger at også vedtak om ikke å anvende tvangstiltak, kan prøves rettslig. Bestemmelsene gjør imidlertid ingen endring i det alminnelige krav til søksmålgjenstand, partstilknytning og søksmålgjenstand etter tvisteloven § 1-3. Det følger også av dette at A ikke ville kunne ta ut søksmål uten å kreve endring i fylkesnemndas vedtak." (rettens understreking)

Feilen hadde ikke hatt betydning for avgjørelsens innhold, hvoretter avgjørelsen ble opprettholdt. Høyesterett hadde ingen merknader til saksbehandlingen ved tingretten for øvrig.

Retten vil så gå over til den problemstilling som skal prøves, nemlig om akuttvedtaket retter seg mot far slik at han har partsrettigheter og kan påklage dette til fylkesnemnda.

Retten legger i dette spørsmål avgjørende vekt på at far ved midlertidig avgjørelse verken hadde del i foreldreansvaret eller den daglige omsorgen da akuttvedtaket ble fattet den 13.01.10. Ved Høyesteretts kjennelse av 25.01.10 er avgjørelsen i hovedsaken - med samme konklusjon - i ettertid blitt rettskraftig, uten at det tillegges avgjørende vekt idet det uansett som bemerket forelå en midlertidig avgjørelse med samme slutning i den perioden far hadde barna boende hos seg og da vedtaket ble fattet. Dersom akuttvedtaket skulle blitt opphevet vil det være mor, ikke far, som barna skulle vært brakt tilbake til.

Far har anført at han de facto hadde hatt omsorgen for de to barna fra mai 2009 og helt frem til akuttvedtaket, og at denne faktiske omsorgsutøvelse innebærer at far har partsrettigheter.

Retten er ikke enig i dette. Problemstillingen kunne sannsynligvis vært drøftet på prinsipielt grunnlag, men retten finner det ikke nødvendig å ta stilling til det i denne sak da sakens faktum i denne konkrete sak uansett utvilsomt trekker i motsatt retning.

Basert på sakens dokumenter, herunder hva som fremgår av akuttvedtaket og rettsavgjørelsene, legger retten til grunn at far har valgt å ikke lojalt etterleve rettens beslutninger om hvor barna skal ha sitt bosted, men tvert imot trosset både mors og barneverntjenestens langvarige forsøk på å få barna brakt tilbake til mor gjennom dialog med ham. Far var eksempelvis på møte med barneverntjenesten så sent som 14.12.09 og gav da ifølge premissene i akuttvedtaket klart uttrykk for at han ikke på noen måte ville godta rettens avgjørelser, som var noe annerledes enn hans ønske om å ha foreldreansvar og daglig omsorg alene for alle barna. Far står fritt til å bruke de rettsmidler han har til rådighet mot rettsavgjørelser – noe han også har benyttet seg av - men han har parallellt med dette samtidig tilegnet seg omsorgen for to av barna stikk i strid med hva retten har besluttet og mors klare mostand mot dette. Ved denne opptreden har far også brutt de betingelser han var vel kjent med at fylkesnemnda hadde satt for at mor skulle få beholde omsorgen for barna. Etter rettens oppfatning har mor stått maktesløs overfor fars opptreden. Det fremkommer opplysninger i vedtaket om at Stauda ønsket og hadde lyst til å reise hjem til mor, men ikke fikk lov til å gjøre det av far. Da barneverntjenesten hentet barna hos far den 13.01.10 gav far bl.a. uttrykk for at dette skulle gå sterkt utover mor. I psykiatrisk rapport av 07.09.07 i forbindelse med fylkesnemndssak - gjengitt i akuttvedtaket - fremgår det bl.a. om far at han *"har en sterkt avvikende personlighet preget av storhetsideer om seg selv, et ekstremt kontrollbehov, paranoiditet overfor andre og især "det offentlige" og liten innlevelse i barnas (andres) tanker og følelser. Han evner også i liten grad å ta hensyn til barnas behov og sette egne behov til side."* Mor henvendte seg politiet for å få bistand i saken, men ble henvist videre til barneverntjenesten. Retten viser for øvrig til akuttvedtakets beskrivelse av sakens bakgrunn.

Med det bakenforliggende faktum som retten dels har beskrevet ovenfor og som for øvrig fremgår av akuttvedteket fremstår det som klart for retten at far gjennom denne beskrevne fremgangsmåte ikke kan oppnå å få partsrettigheter ved å anføre at barna faktisk har bodd hos ham. Det forhold at far har mottatt barnetrygd for de to barna og at Folkeregisteret evt. ikke skulle være oppdatert i f h t hvem som har foreldreansvaret og omsorgen for barna forandrer av samme grunn ikke på rettens konklusjon.

Rune Leander gis følgelig ikke medhold i sitt krav om at nemndas vedtak om avvisning av hans klage skal oppheves.

SLUTNING

Fylkesnemnda for barnevern og sosiale saker i Rogalands vedtak i sak 10/35 stadfestes.

Retten hevet

Leif Egil Hølstad

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker vedlegges.

Rett kopi bekreftes

Hangaland tingrett

Rettledning om ankeadgangen i sivile saker

Reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 om anke til lagmannsretten og Høyesterett regulerer den adgangen partene har til å få avgjørelser overprøvd av høyere domstol. Tvisteloven har noe ulike regler for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger.

Ankefristen er én måned fra den dagen avgjørelsen ble forkynt eller meddelt, hvis ikke noe annet er uttrykkelig bestemt av retten.

Den som anker må betale behandlingsgebyr. Den domstolen som har avsagt avgjørelsen kan gi nærmere opplysning om størrelsen på gebyret og hvordan det skal betales.

Anke til lagmannsretten over dom i tingretten

Lagmannsretten er ankeinstans for tingrettens avgjørelser. En dom fra tingretten kan ankes på grunn av feil i bedømmelsen av faktiske forhold, rettsanvendelsen, eller den saksbehandlingen som ligger til grunn for avgjørelsen.

Tvisteloven oppstiller visse begrensninger i ankeadgangen. Anke over dom i sak om formuesverdi tas ikke under behandling uten samtykke fra lagmannsretten hvis verdien av ankegenstanden er under 125 000 kroner. Ved vurderingen av om samtykke skal gis skal det blant annet tas hensyn til sakens karakter, partenes behov for overprøving, og om det synes å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket eller ved behandlingen av saken.

I tillegg kan anke – uavhengig av verdien av ankegenstanden – nektes fremmet når lagmannsretten finner det klart at anken ikke vil føre fram. Slik nekting kan begrenses til enkelte krav eller enkelte ankegrunner.

Anke framsettes ved skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Selvprosederende parter kan inngi anke muntlig ved personlig oppmøte i tingretten. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater inngir muntlig anke.

I ankeerklæringen skal det særlig påpekes hva som bestrides i den avgjørelsen som ankes, og hva som i tilfelle er ny faktisk eller rettslig begrunnelse eller nye bevis.

Ankeerklæringen skal angi:

- ankeinstansen
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hvilken avgjørelse som ankes
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det krav ankesaken gjelder, og en påstand som angir det resultatet den ankende parten krever
- de feilene som gjøres gjeldende ved den avgjørelsen som ankes
- den faktiske og rettslige begrunnelse for at det foreligger feil
- de bevisene som vil bli ført
- grunnlaget for at retten kan behandle anken dersom det har vært tvil om det
- den ankende parts syn på den videre behandlingen av anken

Anke over dom avgjøres normalt ved dom etter muntlig forhandling i lagmannsretten. Ankebehandlingen skal konsentreres om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet og tvilsomme når saken står for lagmannsretten.

Anke til lagmannsretten over kjennelser og beslutninger i tingretten

Som hovedregel kan en *kjennelse* ankes på grunn av feil i bevisbedømmelsen, rettsanvendelsen eller saksbehandlingen. Men dersom kjennelsen gjelder en saksbehandlingsavgjørelse som etter loven skal treffes etter et skjønn over hensiktsmessig og forsvarlig behandling, kan avgjørelsen for den skjønnsmessige avveiningen bare angripes på det grunnlaget at avgjørelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan bare ankes på det grunnlaget at retten har bygd på en uriktig generell lovforståelse av hvilke avgjørelser retten kan treffe etter den anvendte bestemmelsen, eller på at avgjørelsen er åpenbart uforsvarlig eller urimelig.

Kravene til innholdet i ankeerklæringen er som hovedregel som for anke over dommer.

Etter at tingretten har avgjort saken ved dom, kan tingrettens avgjørelser over saksbehandlingen ikke ankes særskilt. I et slikt tilfelle kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Anke over kjennelser og beslutninger settes fram for den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anke over kjennelser og beslutninger avgjøres normalt ved kjennelse etter ren skriftlig behandling i lagmannsretten.

Anke til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Slikt samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. – Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta til behandling anker over *kjennelser og beslutninger* dersom de ikke reiser spørsmål av betydning utenfor den foreliggende saken, og heller ikke andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller den i det vesentlige reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelse og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.

